herpy

DRZEWOŁAZY

Sanguine Poison Frog

Allobates zaparo

Allobates zaparo to niewielka, aktywna za dnia żaba o długości około 3 cm, pochodząca z lasów deszczowych u podnóża Andów w Ekwadorze i północnym Peru. Dorosłe osobniki mają czerwony grzbiet, czarne boki, niebieski brzuch i żółte plamy przy nogach. Naśladują toksyczne *Ameerega bilinguis* i *Ameerega parvula*, same jednak nie są toksyczne. Gatunek jest utrzymywany tylko sporadycznie, dlatego zalecenia dotyczące hodowli opierają się na klimacie i na pokrewnym *Allobates femoralis*.

Rodzina: Aromobatidae Dawna nazwa: *Epipedobates zaparo; Phyllobates zaparo; Dendrobates zaparo*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**3 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Toksyny skórne	**Brak znanych**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 40 × 40 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**24-27 °C**
Temperatura w nocy	**21-23 °C**
Wilgotność	**70-100%**
Woda	**Miska z wodą** głębokość 1-2 cm
UVB	**Opcjonalne** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**W parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Kijanki noszone do wody**
Miejsce składania jaj	**Na ziemi**
Liczba jaj w zniesieniu	**8-20**
Czas do wyklucia	**15-20 dni**
Okres larwalny	**40-50 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Glony i rośliny i gotowa karma**
Opieka nad potomstwem	**Nosi kijanki**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Allobates zaparo osiąga 26-30 mm od pyska do kloaki, czyli około 3 cm, a samce i samice są mniej więcej tej samej wielkości. Dorosłe osobniki mają grzbiet czerwony lub ceglasty, z jasnobrązowymi do miedzianych pasami biegnącymi od pyska. Boki głowy i ciała są czarne, od góry ograniczone brązowym pasem, a od dołu białym, który ku tyłowi ciała może przechodzić w niebieski. Przednie kończyny są od góry jasnobrązowe z czarnymi lub ciemnobrązowymi plamami, a w okolicy pach występuje kolor żółty lub pomarańczowy. Tylne kończyny są czarne z niebieskoszarym wzorem na wierzchu, a od spodu niebieskie z czarnymi plamami. Gardło i pierś są czarne, a brzuch niebieski z czarnymi plamami.

Młode wyglądają zupełnie inaczej: są brązowawe i zlewają się ze ściółką. W miarę wzrostu ubarwienie stopniowo zmienia się przez miedzianopomarańczowe w czerwone, aż w końcu czerwień rozlewa się od pyska na cały grzbiet. To mechanizm obronny żaby, ponieważ dorosłe osobniki naśladują jaskrawo ubarwione, toksyczne drzewołazy *Ameerega bilinguis* i *Ameerega parvula*, które żyją na tym samym terenie.

Gatunek jest jednym z nielicznych nietoksycznych naśladowców wśród drzewołazów. Skóra nie zawiera trucizny, więc dotknięcie żaby jest bezpieczne. Gatunek został opisany w 1976 roku przez Silverstone'a jako *Phyllobates zaparo*, był zaliczany do rodzaju *Epipedobates*, a obecnie należy do rodzaju *Allobates* w rodzinie *Aromobatidae*. Nazwa pochodzi od ludu Sapara ze wschodniego Ekwadoru.

Występowanie i środowisko

Allobates zaparo występuje we wschodnim Ekwadorze i północnym Peru. Znana jest m.in. z Parku Narodowego Yasuní, Parku Narodowego Sangay, rezerwatu Yachana i Jatun Sacha. Zdecydowana większość stanowisk znajduje się w Ekwadorze, a tylko nieliczne w Peru. Zasięg jest ograniczony w porównaniu z szeroko rozprzestrzenionymi gatunkami amazońskimi. Lokalnie gatunkowi zagraża wycinka lasów pod rolnictwo i hodowlę bydła, budowa dróg związana z wydobyciem ropy oraz zanieczyszczenie środowiska.

> **Naturalny zasięg:** Ekwador i Peru.

ŚRODOWISKO

Allobates zaparo zamieszkuje nizinne lasy deszczowe i niskie wzgórza na wysokości 200-1000 m, głównie w lesie pierwotnym, ale także w lesie wtórnym i nad strumieniami w pobliżu pól. Żaba jest aktywna za dnia i porusza się w ściółce na dnie lasu. Samce siedzą na wierzchu liści i nawołują samice. Pokarm jest urozmaicony, ale dużą jego część stanowią mrówki.

Klimat u podnóża Andów we wschodnim Ekwadorze jest przez cały rok ciepły i bardzo wilgotny. Samica składa jaja w ściółce, a po wykluciu dorosłe osobniki przenoszą kijanki do wody.

Czytaj więcej: Odchów kijanek

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o utrzymaniu *Allobates zaparo* jest skąpa. Gatunek jest utrzymywany tylko sporadycznie, a rozmnażanie w niewoli nie zostało opisane. Zalecenia opierają się na klimacie u podnóża Andów, na środowisku życia w ściółce oraz na pokrewnym *Allobates femoralis*, który jest lepiej poznany w niewoli. Dane dotyczące rozrodu zostały zaczerpnięte właśnie stamtąd.

Parę można trzymać w terrarium o wymiarach co najmniej 60 × 40 × 40 cm. Gatunek żyje na ziemi, więc powierzchnia dna jest ważniejsza niż wysokość. Podłoże przygotuj jako bioaktywne: warstwa drenażowa z keramzytu, siatka oddzielająca i wilgotna ziemia, a na wierzch gruba warstwa czystych liści, w których żaby się chowają i składają jaja. Dodaj skoczogonki i małe równonogi, które zjadają resztki i stanowią dodatkowy pokarm.

Urządź terrarium korą korkową, korzeniami, mchem i paprociami, a także umieść gałąź lub kawałek kory jako punkt obserwacyjny dla samca. Pokrywa powinna mieć duże powierzchnie wentylacyjne z siatki. *Ameerega picta* i *Ameerega trivittata* to inne naziemne drzewołazy z Amazonii o niemal takich samych wymaganiach co do wystroju. Tych gatunków nie wolno trzymać razem.

Czytaj więcej: Budowa terrarium i podłoże bioaktywne Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

TEMPERATURA

Utrzymuj w terrarium 24-27 °C w dzień i 21-23 °C w nocy. Wartości te odpowiadają klimatowi nizin Ekwadoru u podnóża Andów. Wahania w ciągu roku powinny być niewielkie, 1-2 °C. Nie ma okresu spoczynku zimowego.

Drzewołazy źle znoszą upał: temperatury powyżej około 28 °C są niebezpieczne. Ustaw terrarium z dala od bezpośredniego słońca i mierz temperaturę termometrem cyfrowym na dole terrarium. Jeśli latem w pomieszczeniu nie da się utrzymać temperatury poniżej 26 °C, terrarium trzeba przenieść do chłodniejszego pomieszczenia.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza powinna wynosić 70-80 % w środku dnia i blisko 100 % rano i wieczorem. System zraszania z timerem, zapewniający dwa krótkie deszcze dziennie, utrzymuje wilgotność ściółki i aktywność żab; w godzinach porannych i wieczornych pomaga zamgławiacz. Używaj wody z odwróconej osmozy lub deszczówki. Ściółka może lekko przesychać między zraszaniami, aby nie pojawiała się pleśń ani zastój powietrza. Jeśli liście wyschną, żaby szybko się odwodnią.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

WODA I JAKOŚĆ WODY

Zapewnij płaską szklaną miskę z 1-2 cm wody, z której żaby łatwo wychodzą. Dorosłe osobniki korzystają z niej przy wypuszczaniu kijanek. Używaj deszczówki, wody z odwróconej osmozy lub odchlorowanej wody z kranu i często ją wymieniaj.

Płazy wchłaniają wodę i substancje przez skórę, dlatego mydło, środki czystości, chlor i kremy nie mogą znaleźć się w pobliżu terrarium. Szoruj miskę gorącą wodą bez mydła.

OŚWIETLENIE I UVB

Oświetlenie służy przede wszystkim roślinom: 10-12 godzin dziennie światła LED o spektrum odpowiednim dla roślin. Nie udokumentowano, by *Allobates zaparo* potrzebowała UVB. Jeśli mimo to wybierzesz słabe źródło UVB (strefa Fergusona 1), żaby muszą mieć gęste liście, pod które mogą się schować. Oświetlenie nie może nagrzewać terrarium.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

W naturze ważną częścią diety są mrówki. W terrarium podstawę pokarmu stanowią nielotne muszki owocowe (*Drosophila melanogaster*), skoczogonki i przesiany plankton łąkowy, uzupełniane bardzo małymi świerszczami i małymi równonogami. Gatunek jest mały, więc *D. hydei* nadaje się tylko dla dużych dorosłych osobników.

Młode karm codziennie, dorosłe dwa-trzy razy w tygodniu. Przy każdym karmieniu oprószaj owady wapnem z D3, a raz-dwa razy w tygodniu preparatem multiwitaminowym. Prowadź własne hodowle muszek owocowych i skoczogonków.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Allobates zaparo jest aktywna za dnia i żyje na ściółce. Samce nawołują z wierzchu liści, by przywabić samice. Samce są prawdopodobnie terytorialne, podobnie jak u *Allobates femoralis*, i mogą walczyć, dlatego trzymaj jedną parę lub samca z dwiema samicami i nigdy kilku samców w małym terrarium. Dorosłe osobniki są ostrożniejsze niż młode i mniej chętnie eksplorują nowe otoczenie.

Żab nie należy brać do rąk. Skóra jest cienka i nie toleruje mydła, soli ani kremów. Jeśli trzeba przenieść żabę, zwab ją do czystego, zwilżonego plastikowego pojemnika.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce i samice są mniej więcej tej samej wielkości i nie da się ich pewnie odróżnić po wyglądzie; nawołują tylko samce. Wiek i wielkość w chwili osiągnięcia dojrzałości płciowej nie zostały udokumentowane. Najprostszym sposobem na uzyskanie pary jest rozpoczęcie od kilku młodych i pozwolenie im samodzielnie się dobrać. Młode zmieniają kolor na czerwony, gdy zbliżają się do rozmiarów dorosłych.

GODY I KOPULACJA

Rozmnażanie w niewoli nie zostało opisane. Samiec nawołuje z wierzchu ściółki, a samica składa jaja w liściach. Okres ograniczonego zraszania, po którym następuje obfite zraszanie, może pobudzić rozród. Zapewnij żabom grubą warstwę czystych liści i kryjówkę na ziemi.

JAJA I KIJANKI

Jaja są składane w ściółce na dnie lasu. Zniesienie liczy 8-20 jaj. Po wykluciu dorosłe osobniki przenoszą kijanki do wody; u *Allobates femoralis* robi to samiec.

W terrarium kijanki można wyjąć i odchowywać w małych, czystych pojemnikach z deszczówką lub wodą z odwróconej osmozy. Podawaj drobny pokarm dla kijanek i glony oraz regularnie wymieniaj wodę.

METAMORFOZA

Wyklucie następuje po 15-20 dniach, a metamorfoza kijanek kończy się po 40-50 dniach.

Gdy pojawią się przednie kończyny, kijanka musi mieć możliwość wyjścia z wody: obniż poziom wody i połóż kawałek korka lub kory, po którym może się wspiąć. Przenieś małą żabkę do wilgotnego terrarium odchowalnego, gdy ogon zostanie niemal całkowicie wchłonięty.

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo przeobrażone żabki są małe i potrzebują skoczogonków oraz najmniejszych muszek owocowych. Urządź terrarium odchowalne tak jak terrarium dorosłych, z liśćmi, kryjówkami i płaską miską z wodą, i utrzymuj stabilną temperaturę. Karm codziennie i lekko oprószaj pokarm wapnem i witaminami. Tempo wzrostu i wiek, w którym można przenieść młode do dorosłych, nie zostały udokumentowane.

Zdrowie i częste błędy

Drzewołazy są wrażliwe na upał, przesuszenie i złą higienę. Najważniejsze błędy to:

- Zbyt ciepłe lub zbyt suche terrarium. Żaby stają się ospałe, chudną i tracą kolor.
- Brudna woda w pojemnikach z kijankami, która prowadzi do grzybic i chorób.
- Pokarm bez suplementacji witamin i minerałów, co powoduje problemy z kośćmi i słabe młode.
- Nowe zwierzęta, które przynoszą ze sobą infekcje. Trzymaj nowo zakupione żaby przez pewien czas w kwarantannie.

Zdrowa żaba ma nieuszkodzoną skórę bez ran i zaczerwienionych, podrażnionych miejsc, zwłaszcza wokół kloaki i po wewnętrznej stronie tylnych kończyn, oraz wyraźnie zaokrąglony brzuch. Objawy choroby to częste linienie, wzdęte ciało, ospałość, brak apetytu oraz matowa, sucha skóra. Odizoluj chore zwierzę i szybko zgłoś się do weterynarza znającego się na płazach.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.